

KVALITATIVNÍ VÝZKUM VZDĚLÁVACÍCH PROCESŮ NA ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH

QUALITATIVE RESEARCH OF EDUCATIONAL PROCESSES AT PRIMARY AND SECONDARY SCHOOLS

Hejlová Helena, Tomková Anna

Klíčová slova: kvalitativní výzkum, strukturovaný rozhovor, základní škola, společné vzdělávání

Key words: qualitative research, structured interview, primary and secondary school, inclusion education

Společné vzdělávání je spjato se sociálním a hodnotovým cílem – odstranit diskriminaci pro společenství vyznačující se koexistencí rozmanitostí. Škola má být místem vzdělávací podpory pro všechny děti a nabízet všem cestu k úspěchu. V ČR je podpořena zákonem, který vede školy k neustálým adaptacím, diferenciacím, různorodosti v pedagogické práci učitelů.

Cílem výzkumu bylo vyvinout validní výzkumný nástroj pro zjišťování reakcí školy na zavedení společného vzdělávání a následně induktivním způsobem zpracování dat popsat typové reakce a situace škol.

Metodologickým východiskem realizovaného výzkumu jsou postupy zakotvené teorie pro kvalitativní šetření reálně probíhajících procesů na školách a postojů pedagogů ke společnému vzdělávání. Základní metodologie je kvalitativní. Jedná se o induktivní zjišťovací výzkum, jehož předmětnou oblastí jsou proměny edukačních procesů a jejich podmínek subjektivně reflektovaných učiteli 1. a 2. stupně a vedením základní školy. Zpráva referuje za prvé o vývoji metody strukturovaného rozhovoru určeného pro pedagogy škol, za druhé o využití metodologického rámce zakotvené teorie pro zpracování a interpretaci dat.

Zpráva předkládá ve shodě s vytyčenými cíli zaprvé závěr metodologický, za druhé závěr předmětný. Výzkum na 5 základních školách potvrdil funkčnost, prověření v reálné sociální situaci, a obsahovou validitu vyvinuté metody – strukturovaného rozhovoru. Potvrdilo se, že lze takto získat údaje o reálných procesech na škole, o postojích pedagogů k nim a o vizi školy. Za druhé zpracováním dat do podoby strukturovaných případových studií lze rozpoznat, jak se hierarchizovaly různé vlivy působící na práci školy a jak reálně působily a působí na organizaci vzdělávání a na péči o žáky. Toto zpracování založilo rozlišení typových reakcí škol na zavedení společného vzdělávání, které pracovně nazýváme vzorce uvažování škol.

Abstract: Inclusion in education is aimed at removing of any form of diskrimination to live in society with variety of life styles. In our republic it is a relatively great change and task for schools. The topic of the contribution is to identify how basic schools can implement this idea into educational processes and how to create conditions for it. It describes a qulalitative research realised by grounded theory. It brings two kinds of information. First, about development of a research method – the structured interview with teachers of schools. Second, about case studies of schools and about formulas of teachers'subjective opinions of educational conditions, organisation and processes during implemantation of inclusion.

Literatura/References:

- Hendl, J. (2006). *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál.
- Strauss, A., & Corbinová, J. (1999). *Základy kvalitativního výzkumu*. Brno: Podané ruce.
- Švaříček, R., & Šed'ová, K. a kol. (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál.